

УДК 351.78

Яковчук Роман

ORCID iD 0000-0001-5523-5569

e-mail: yakovchukrs@ukr.net

Лоїк Василь

ORCID iD 0000-0002-3772-1640

e-mail: v.loik1984@gmail.com

Синельников Олександр

ORCID iD 0000-0002-0429-147X

e-mail: o.synelnikov@gmail.com

Ковальчук Віктор

ORCID iD 0000-0003-0043-4936

e-mail: kovalchuk.lviv@gmail.com

Поліщук Василь

ORCID iD 0000-0001-8990-9648

e-mail: polva@ukr.net

ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ МЕХАНІЗМУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ ТА ЙОГО АКТИВАЦІЇ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ В УКРАЇНІ

[https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-2\(12\)-165-181](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-2(12)-165-181)

Анотація. Взаємодія України з НАТО останніми роками свідчить про високу динаміку залучення українських експертів до всіх заходів, що організуються НАТО, та великий потенціал взаємодії у рамках Комітету НАТО з планування на випадок надзвичайних ситуацій. Ефективною є співпраця України з Євроатлантичним координаційним центром реагування на природні лиха та катастрофи. Механізм надання допомоги через НАТО відбувається завдяки програмі «Партнерство заради миру» (далі – ППЗМ). Уряд України здійснює запит до Центру координації та реагування на надзвичайні ситуації НАТО (далі – EADRCC), який своєю чергою активує механізм цивільного захисту, або через Офіс з координації гуманітарних питань (далі – ОСНА) ООН та Міжнародного Комітету Червоного Хреста, або самостійно через країн-партнерів та членів Альянсу. Група з оцінки наслідків стихійних лих і координації (далі – UNDAC) є частиною

управління з координації гуманітарних питань і розгортається відповідно до запиту уряду постраждалої країни, Червоного Хреста, або координатора з гуманітарних питань (далі – RC/HC). Під час масштабних надзвичайних ситуацій UNDAC може на запит уряду постраждалої країни або через координатора з гуманітарних питань чи Міжнародної консультативно-пошукової групи з пошуку та порятунку (далі – INSARAG) створити мережевий центр координації операцій (далі – OSOCC) з місцевими органами управління в надзвичайних ситуаціях. Північноатлантичний альянс має необхідні інструменти для спільного реагування на природні катаклізми, техногенні катастрофи, терористичні акти та надзвичайні ситуації, спричинені воєнними діями. Розроблена модель активації механізму цивільного захисту НАТО дасть можливість ефективно реагувати на масштабні надзвичайні ситуації, ліквідація наслідків яких потребує залучення міжнародних рятувальних сил, зокрема в особливий період в Україні.

Ключові слова: цивільний захист, НАТО, Євроатлантичний координаційний центр реагування на природні лиха та катастрофи, EADRCC, OCHA, UNDAC, OSOCC, INSARAG.

Постановка проблеми. Співробітництво між Україною та НАТО у сфері планування на випадок надзвичайних ситуацій посідає одне з ключових місць у євроатлантичному діалозі, що посилює цивільні спроможності Альянсу. З моменту укладення Меморандуму про взаєморозуміння щодо планування під час надзвичайних ситуацій цивільного характеру та готовності до катастроф (далі – Меморандум) між МНС України та НАТО напрацьована потужна база співпраці. Ефективною є взаємодія України з Євроатлантичним координаційним центром реагування на природні лиха та катастрофи (далі – ЄКЦ). У 1998, 2001, 2008 роках Україна зверталась по допомогу щодо ліквідації наслідків повеней у нашій державі та у відповідь Центр її надавав [1].

НАТО постійно удосконалює систему планування та спільного реагування на надзвичайні ситуації – адже у сучасному світі наслідки техногенних катастроф, стихійних лих та терористичних актів є доволі руйнівними та завдають значної шкоди і не тільки цивільному населенню країн Північно-атлантичного альянсу [2].

Після початку російської агресії було активовано новий напрям співпраці з НАТО у сфері захисту критичної інфраструктури. В рамках цієї співпраці у березні 2014 року

було сформовано Групу консультативної підтримки НАТО, яка вже через місяць підготувала рекомендації щодо покращення фізичного захисту ядерної критичної інфраструктури, планів реагування, удосконалення системи захисту персоналу та цивільного населення в умовах агресії з боку РФ проти України. Це стало першим етапом низки проєктів з утворення в Україні системи захисту критичної інфраструктури відповідно до кращих світових стандартів об'єктової безпеки та захисту цивільного населення [3].

Нині в Україні вже отримано та здійснюється процедура щодо подальшого отримання гуманітарної допомоги для потреб цивільного внутрішньо переміщеного населення на Сході України не тільки у рамках взаємодії з НАТО та партнерами Альянсу, а й від інших міжнародних організацій, зокрема Європейської Комісії, Управління ООН з гуманітарних питань, Управління Верховного Комісару ООН у справах біженців, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Міжнародного Червоного Хреста та інших. Альянс надає всебічну фінансову та експертну підтримку українській стороні, НАТО неодноразово підтверджує готовність та бажання зберегти високу динаміку розвитку взаємовідносин у сфері планування у разі надзвичайних ситуацій [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем та перспектив міжнародного співробітництва України з цивільного захисту між Європейським Союзом, ООН, НАТО, а також законодавчого забезпечення міжнародного співробітництва у сфері попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків присвятили свої публікації такі вчені, як А. Ромін, С. Майстро, А. Клочко, Л. Борисова, О. Подскальна, А. Філіпенко та інші [5–11].

У роботі [5] проаналізовані заходи щодо визначення стратегії євроатлантичного напрямку розвитку України. Також автори провели аналіз стану і перспектив такого співробітництва України у військовій сфері. Сформульовано рекомендації щодо прискорення адаптації до стандартів НАТО у тих сферах, де це видається найбільш доцільним і корисним.

У роботі [6] розкриваються основні складові міжнародного співробітництва у сфері державного управління

запобіганням та ліквідацією надзвичайних ситуацій, а також наводяться найважливіші напрями розвитку міжнародного співробітництва в галузі реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру. Автор пропонує заходи із поглиблення удосконалення законодавчого забезпечення міжнародного співробітництва у сфері попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків.

У роботі [7] автор визначає сутність та складові механізму міжнародного співробітництва у сфері цивільного захисту, також характеризує освітньо-наукову складову механізму міжнародного співробітництва України у сфері цивільного захисту. Розглянуто основні напрями реалізації механізму міжнародного співробітництва України у сфері цивільного захисту, в тому числі освітньо-наукової складової.

Автори роботи [8] розкрили питання міжнародного співробітництва України з цивільного захисту між Європейським Союзом, ООН, НАТО, у рамках Частково відкритої угоди Ради Європи з питань запобігання, захисту та надання допомоги у разі великих природних та техногенних катастроф, Організацією з безпеки і співробітництва в Європі тощо.

У роботі [9] аналізуються питання функціонування Механізму цивільного захисту Європейського Союзу, його позитивні моменти та переваги, наближення системи цивільного захисту в Україні до європейських стандартів. Ці питання розглядаються з урахуванням підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, підготовки до асоційованого партнерства з Механізмом цивільного захисту.

У роботі [10] наведено загальну характеристику міжнародного співробітництва в напрямі запобігання та ліквідації НС як державного рівня, так і транскордонного, а також розроблено науково обґрунтовані рекомендації для подальшого розвитку законотворчого процесу у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС та впорядкування правозастосування.

Проте чимало питань стосовно напрямів реалізації механізму міжнародного співробітництва України у сфері

цивільного захисту, зокрема під час виникнення та реагування на надзвичайні ситуації залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є розроблення та обґрунтування моделі активації механізму цивільного захисту НАТО в умовах особливого періоду в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: абстрактно-логічний (аналіз наукових джерел, нормативно-правової бази за тематикою дослідження); структурно-функціональний та системний (всестороннє вивчення функціонування механізму міжнародного співробітництва у сфері цивільного захисту); історичний (досліджено становлення та розвиток організаційно-правових механізмів співробітництва України з Організацією Північно-Атлантичного договору); аналогії та порівняння (оцінено участь України у заходах Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО у рамках ППЗМ; виконання положень Меморандуму).

Виклад основного матеріалу. Механізм надання допомоги через НАТО відбувається завдяки ППЗМ [13]. Для реалізації міжнародного співробітництва у сфері попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків автори розробили модель активації механізму цивільного захисту НАТО (рис. 1).

Уряд України здійснює запит до Центру координації та реагування на надзвичайні ситуації НАТО. EADRCC Північноатлантичного договору активує механізм цивільного захисту або через ОСНА та ICRC, або самостійно через країн-партнерів та членів Альянсу.

Порядок організації діяльності та роботи групи з оцінки наслідків стихійних лих і координації (UNDAC). Група з оцінки наслідків стихійних лих і координації є частиною управління з координації гуманітарних питань (ОСНА) й розгортається відповідно до запиту уряду постраждалої країни, Червоного Хреста, або координатора з гуманітарних питань (РС/НС). UNDAC допомагає координувати міжнародну допомогу на національному рівні та/або на місці надзвичайної ситуації та працює у тісній взаємодії з рятувальними командами ООН

(далі – UNCT), командою з ліквідації наслідків стихійних лих (далі – DMT) та з Міжвідомчим постійним комітетом (далі – IASC).

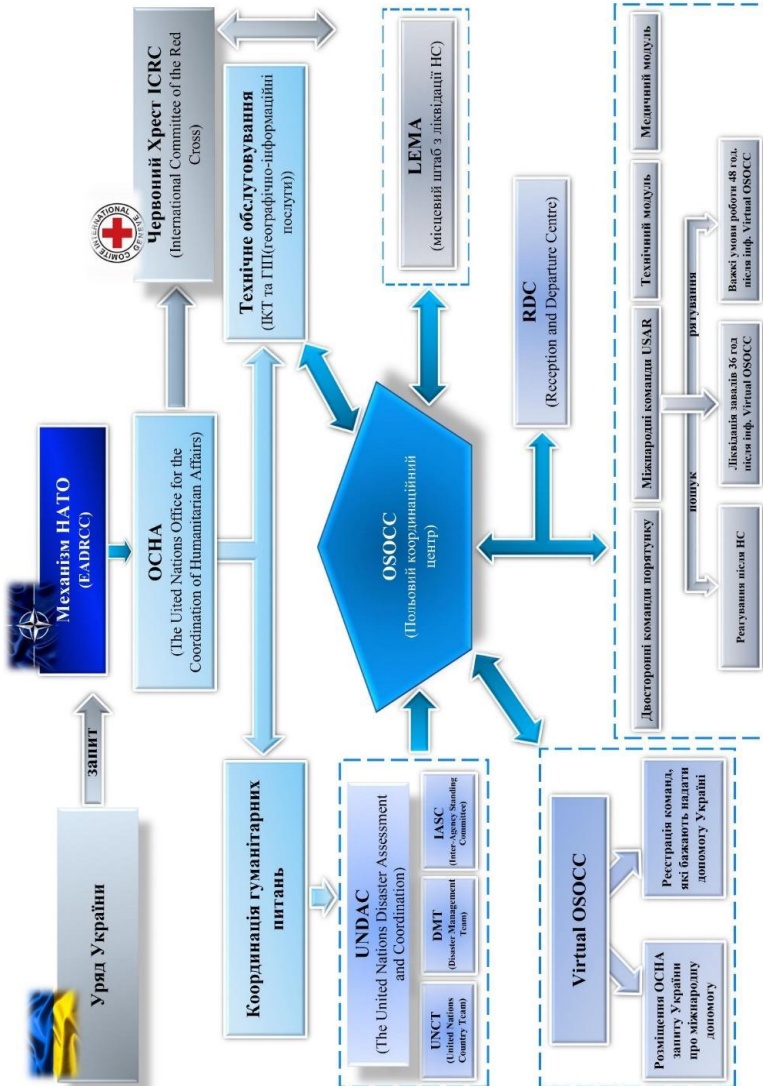

Рисунок 1 – Модель активації механізму цивільного захисту НАТО
Джерело: розробка авторів

UNCT забезпечує міжвідомчу координацію та ухвалення рішень на рівні країни. Основна її мета полягає в тому, щоб окремі міжнародні команди планували свою роботу та працювали разом для досягнення бажаних результатів. Діяльність UNCT спрямована на забезпечення взаємодії між регіональними, державними і міжнародними рятувальними командами. Також вона здійснює координацію міжнародної допомоги на місці виникнення надзвичайної ситуації.

UNDAC координує та полегшує роботу Уряду країни, яка постраждала від стихійного лиха, і роботу UNCT/DMT на початковій фазі виникнення надзвичайної ситуації. Також повідомляє RC/НС і інформує його та UNCT/DMT про розвиток надзвичайної ситуації. Команда UNDAC готує та передає інформацію про необхідні матеріально-технічні та людські ресурси для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації з метою її надання міжнародному співтовариству про характер та масштаби надзвичайної ситуації.

Під час землетрусів та інших масштабних надзвичайних ситуацій, пов'язаних із руйнуванням будівель та споруд, де розгорнуті міжнародні пошуково-рятувальні команди, UNDAC може на запит уряду постраждалої країни або через координатора з гуманітарних питань RC/НС чи Міжнародної консультативно-пошукової групи з пошуку та порятунку (INSARAG) створити мережевий центр координації операцій (OSOCC) з місцевими органами управління в надзвичайних ситуаціях з метою забезпечення технічних потреб в координації міжнародних пошуково-рятувальних команд. Крім цього, OSOCC може бути створений для ефективної інтеграції та використання міжнародних засобів допомоги на підтримку відповідних національних органів управління в надзвичайних ситуаціях.

За запитом уряду постраждалої країни, координатора з гуманітарних питань RC/НС або рятувальних команд ООН UNCT для роботи в складних надзвичайних ситуаціях UNDAC функціонує з метою підвищення ефективності діяльності Управління з координації гуманітарних питань (ОСНА). Команда UNDAC підтримує постійний зв'язок та регулярно повідомляє UNCT/DMT і партнерів IASC про хід своїх дій

протягом всього терміну місії.

Порядок організації діяльності та роботи центру координації (OSOCC). OSOCC створюється для допомоги місцевим органам влади в країні, що постраждала від стихійного лиха, координації міжнародної допомоги. Він тісно взаємодіє з місцевим штабом з ліквідації надзвичайних ситуацій (LEMA). Центр координації операцій на місці (OSOCC) є інструментом швидкого реагування, який забезпечує платформу для координації діяльності міжнародного реагування безпосередньо після виникнення надзвичайної ситуації.

Структура OSOCC дає змогу використовувати свою концепцію іншим організаціям під час реагування на надзвичайні ситуації, включаючи уряди, міжнародні та регіональні організації реагування. Це концепція, котра може бути повністю засвоєна національними структурами з управління надзвичайними ситуаціями, які очолюють координацію допомоги населенню, котре постраждало від надзвичайних ситуацій у своїх країнах.

За своєю організаційною структурою OSOCC схожий на центр управління в надзвичайній ситуації, який здійснює процедури управління та контролю за ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій. OSOCC також може слугувати платформою для обміну інформацією між LEMA та різними гуманітарними організаціями щодо отримання міжнародної допомоги під час виникненні НС [14].

Основними задачами OSOCC є:

1. Бути координуючою ланкою між міжнародними рятувальними підрозділами та урядом країни, на території якої виникла надзвичайна ситуація.

2. Забезпечувати координацію міжнародних сил та засобів на місці виникнення надзвичайної ситуації, зокрема під час масштабних надзвичайних ситуацій (наприклад землетрусів), де взаємодія міжнародних команд є вирішальною у забезпеченні та проведенні рятувальних робіт.

Базова структура OSOCC наведена на рис. 2, але вона може змінюватись, щоб відповідати вимогам та викликам конкретної надзвичайної ситуації. Хоча OSOCC – це інструмент для негайної ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, він має

бути організованим з достатньою гнучкістю і прогнозуванням можливої обстановки, щоб бути готовим вчасно реагувати на можливі зміни в обстановці. Якщо OSOCC координує міжнародні гуманітарні дії, його роль і діяльність може розширюватися для досягнення інших цілей, які передбачені та відповідно до ситуації.

OSOCC може розширюватися в певних областях його функціональних і структурних обов'язків, щоб задовольняти додаткові оперативні вимоги. На рис. 3 наведено організацію взаємодії OSOCC з іншими структурними підрозділами.

Об'єм та функції виконання завдань OSOCC будуть відрізнятися та залежати від масштабу НС.

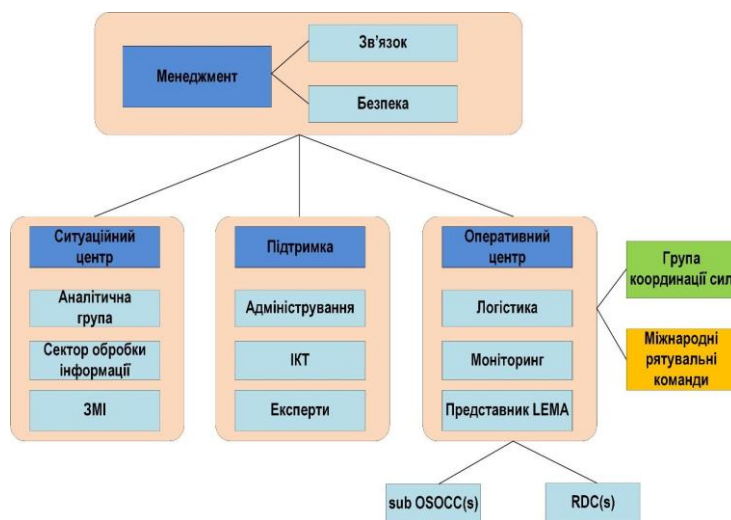

Рисунок 2 – Загальна структура OSOCC

Джерело: [14]

У масштабних НС може виникнути потреба у створенні одного або декількох додаткових підрозділів (sub-OSOCC). Таких заходів вживають тоді, коли OSOCC неспроможний координувати та здійснювати контроль над операціями на більш віддалених та менш доступних територіях. Sub-OSOCC – це додатковий підрозділ, який розширює функції

та забезпечує підтримку первинного OSOCC під його керівництвом [14].

Під час створення Sub-OSOCC потрібно визначити коло повноважень, основні цілі, очікувані результати та можливість забезпечення лій зв'язку та оповіщення. Підрозділ може створювати власні зв'язки з LEMA та іншими підрозділами з гуманітарної допомоги на місцевому рівні. Структура підрозділу має відповідати загальній структурі OSOCC (рис. 2).

Весь особовий склад OSOCC має чітко розуміти їхні конкретні ролі та очікувані результати. Однак весь особовий склад OSOCC має також розуміти завдання інших функціональних елементів, а також, як діяльність кожної людини стосується інших. Важливо приділити достатньо часу для планування організації OSOCC. Потрібно чітко визначити ролі, завдання та очікувані результати членів організації, а також їх взаємодію.

Рисунок 3 – Організація взаємодії OSOCC

Джерело: удосконалено авторами

Якщо керівництво OSOCC здійснюється командою UNDAC (Групою Організації Об'єднаних Націй з оцінки наслідків стихійних лих та їх координування), завідувач відділу UNDAC повинен бути призначеним директором, але виконувати завдання на більш стратегічному рівні. Роль директора OSOCC має зазвичай виконувати заступник директора OSOCC.

Центр реєстрації і відправки (RDC). Під час реагування на НС є необхідність створення структурного підрозділу OSOCC – центру реєстрації і відправки (далі – RDC). RDC розташовується в пункті прибуття міжнародних рятувальних команд та пунктів надання допомоги для полегшення й координації їхнього прибуття та подальшого розгортання. Основна функція RDC полягає в тому, щоб реєструвати групи, проводити інформаційний брифінг, спрямовувати рятувальні команди до OSOCC та передавати оброблену інформацію про команди, які прибувають до OSOCC, щоб полегшити оперативне планування.

RDC виконує функцію координаційного органу, він надає оперативну інформацію, матеріально-технічну підтримку та полегшує проходження імміграційних / митних процедур для персоналу, обладнання та гуманітарної допомоги міжнародних рятувальних команд.

Пріоритетним завданням для RDC є забезпечення злагодженої та безперебійної системи інформування OSOCC. На початкових етапах розвитку надзвичайних ситуацій обстановка може змінюватися швидко та непередбачувано, тому обмін інформацією між OSOCC і RDC має бути оперативним.

RDC особливо важливу роль відіграють під час виникнення масштабних надзвичайних ситуацій, у зв'язку з прибуттям великої кількості міжнародних груп USAR. Відповідно до директив Міжнародної пошуково-рятувальної консультативної групи INSARAG групи USAR, які прибувають першими, відповідають за створення і кадрове забезпечення тимчасових RDC, поки не прибуде UNDAC й не візьме на себе відповідальність за керівництво над RDC. Коли функції USAR припиняються урядом постраждалої країни, RDC

перетворюється на центр, який сприяє поверненню груп USAR у пункти постійної дислокації [14].

RDC – це підрозділ, призначений забезпечувати реагування на початковій фазі розвитку стихійного лиха, і його діяльність може бути припинена по завершенню цього періоду або тоді, коли національні органи влади за підтримки міжнародних організацій у змозі відновити координацію додаткового трафіка, спричиненого діями міжнародної гуманітарної допомоги.

Останніми роками допомога міжнародних команд USAR була досить корисною для постраждалих від стихійного лиха країн.

Надалі існує необхідність участі команд USAR у катастрофах міжнародного масштабу, адже здебільшого від цієї команди залежить злагоджена система забезпечення найбільш відповідного використання наявних ресурсів у зазначеному районі (країні). Класифікація міжнародних команд відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки кожен класифікований підрозділ виконує певну ділянку роботи під час лиха.

Усі команди USAR мають функціональну основу з п'яти компонентів відповідно до Інструкції INSARAG, а саме: управління, логістика, пошук, рятування та медичне обслуговування [15]. Класифікація була наведена експертами USAR та поділена на три рівні:

- легка команда Light USAR Teams;
- середня команда Medium USAR Teams;
- важка команда Heavy USAR Teams.

Дуже важливо для співробітників OSOCC бути в курсі класифікації команд, щоб призначити їх на найбільш придатний робочий майданчик. Члени команд розпізнаються за спеціальними нашивками на формі. Ці знаки особливо важливі, коли працюють різного рівня команди у районах стихійного лиха.

Висновки та напрями подальшого дослідження. Чинні міжнародні угоди України з НАТО щодо планування дій з реагування під час надзвичайних ситуацій цивільного характеру та готовності до катастроф дають можливість надіслати запит про допомогу під час їх виникнення. Співробітництво України з

Євроатлантичним координаційним центром реагування на природні лиха та катастрофи було ефективно реалізовано під час ліквідацій наслідків надзвичайних ситуацій у 1998, 2001, 2008 роках.

Північноатлантичний альянс має необхідні інструменти для спільного реагування на природні катаклізми, техногенні катастрофи, терористичні акти та надзвичайні ситуації, спричинені воєнними діями.

Розроблена модель активації механізму цивільного захисту НАТО дасть можливість ефективно реагувати на масштабні надзвичайні ситуації, ліквідація наслідків яких потребує залучення міжнародних рятувальних сил, зокрема в особливий період в Україні.

Список використаних джерел

1. Співробітництво у сфері планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру. *Державні сайти України* : вебсайт. URL : https://aprdep.zht.gov.ua/files/zovn_znosunu/2014/11/nato-civ-zahist.pdf (дата звернення : 15.08.2022).
2. Євроатлантичний координаційний центр реагування на природні лиха та катастрофи. *Організація північно атлантичного договору* : вебсайт. URL : https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_52057.htm (дата звернення : 15.08.2022).
3. Центр воєнної політики та політики безпеки. Спільне реагування на надзвичайні ситуації. *Центр воєнної політики та політики безпеки* : вебсайт. URL : <https://defpol.org.ua/index.php/produkty-tsentru/49-shliakh-ukrainy-do-nato/1116-spilne-reahuvannya-na-nadzvychayni-sytuatsiyi> (дата звернення : 15.08.2022).
4. Співробітництво у сфері планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру. *Україна та НАТО* : вебсайт. URL : <https://nato.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-nato/spivrobotnictvo-u-sferi-planuvannya-na-vipadok-nadzvichajnih-situacij-civilnogo-harakteru> (дата звернення : 15.08.2022).
5. Шляхи і напрями забезпечення євроатлантичного вектора розвитку України : аналітична доповідь / А. І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С. В. Толстов, В. В. Солошенко, О. В. Потехін, П. М. Рудяков, [та ін.]. Київ : Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019. 140 с.
6. Ромін А. В. Напрями міжнародного співробітництва у сфері державного управління запобіганням і ліквідацією надзвичайних ситуацій. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*. 2014. Вип. 2. С. 156–166. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2014_2_23 (дата звернення : 15.08.2022).

7. Майстро С. В. Освітньо-наукова складова механізму міжнародного співробітництва України у сфері цивільного захисту. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. Харків : НУЦЗУ, 2018. Вип. 1(9). С. 415–424. URL : http://repositcs.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/7794/1/ilovepdf_com-415-424.pdf (дата звернення : 15.08.2022).
8. Ключко А. М., Борисова Л. В., Загора О. В., Фещенко А. Б. Пріоритетні тенденції щодо реформування сфери цивільного захисту. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. Харків : НУЦЗУ, 2021. Вип. 2(15). С. 376–384. URL : <http://29ujmo6.257.cz/bitstream/123456789/14642/1/Klochko2.pdf> (дата звернення : 15.08.2022).
9. Подскальна О. А. Приєднання України до механізму цивільного захисту європейського союзу – один із пріоритетів її європейського вибору. *Інвестиції : практика та досвід*. 2015. № 19. С. 130–134. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_19_28 (дата звернення : 15.08.2022).
10. Філіпенко А. С. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. *Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ*. Вип. 39. 2007. С. 236–245.
11. International CEP Handbook 2009 Civil Emergency Planning in the NATO/EAPC Countries. International CEP Handbook 2009. URL : <https://rib.msb.se/filer/pdf/24677.pdf> (дата звернення : 15.08.2022).
12. Співробітництво у сфері планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру. *Місія України при НАТО* : вебсайт. URL : <https://nato.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-nato/spivrobitnictvo-u-sferi-planuvannya-na-vipadok-nadzvichajnih-situacij-civilnogo-harakteru> (дата звернення : 15.08.2022).
13. Партнерство заради миру. *Україна – НАТО* : вебсайт. URL : <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru> (дата звернення : 15.08.2022).
14. On-Site Operations Coordination Centre (OSOCC) Guidelines 2018. OCHA : website. URL : <https://www.unocha.org/sites/unocha/files/2018%20OSOCC%20Guidelines.pdf> (last accessed : 15.08.2022).
15. INSARAG Guidelines 2020. Vol II : Preparedness and Response. URL : <https://www.insarag.org/wpcontent/uploads/2021/06/INSARAG20Guidelines20Vol20II2C20Man20C.pdf> (last accessed : 15.08.2022).

References

1. Spivrobitnytstvo u sferi planuvannya na vypadok nadzvychnykh sytuatsii tsyvilnoho kharakteru. (2022). Derzhavni saity Ukrainy [State websites of Ukraine]. Retrieved from <https://aprdep.zht.gov.ua/files/zovnznosunu/2014/11/nato-civ-zahist.pdf> [in Ukrainian].
2. Yevroatlantychnyi koordynatsiynyi tseentr reahuvannya na pryrodni lykha ta katastrofy. (2022). Ofitsiynyi sait Tsentru voiennoi polityky ta polityky

- bezpeky [Official site Organization of the North Atlantic Treaty]. Retrieved from https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_52057.htm [in Ukrainian].
3. Tsentr voiennoi polityky ta polityky bezpeky. SPILNE REAHUVANNIA NA NADZVYCHAINI SYTUATSI. (2022). Ofitsiyni sai Tsentr voiennoi polityky ta polityky bezpeky [Official site of the Center for Military and Security Policy]. Retrieved from <https://defpol.org.ua/index.php/produkty-tsentru/49-shliakh-ukrainy-do-nato/1116-spilne-reahuvannya-na-nadzvychny-sytuatsiyi> [in Ukrainian].
  4. Spivrobitnytstvo u sferi planuvannya na випадок nadzvychainykh situatsii tsyvilnoho kharakteru. (2022). Ofitsiyni sait Ukraina ta NATO [Official site of Ukraine and NATO]. Retrieved from <https://nato.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-nato/spivrobitnytstvo-u-sferi-planuvannya-na-vipadok-nadzvychnykh-situatsiy-cyvilnogo-harakteru> [in Ukrainian].
  5. Kudriachenko, A. I., Tolstov, S. V., Soloshenko, V. V., Potiekhin, O. V., Rudiakov, P. M. (2019). Shliakhy i napriamy zabezpechennia yevroatlantychnoho vektora rozvytku Ukrainy: analychna dopovid. [Ways and directions of providing the Euro-Atlantic vector of development of Ukraine: analytical report]. Kyiv: State Institution «Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine» [in Ukrainian].
  6. Romin, A. V. (2014). Napriamy mizhnarodnoho spivrobitnytstva u sferi derzhavnoho upravlinnia zapobihanniam i likvidatsiieu nadzvychainykh situatsii [Directions of international cooperation in the field of public administration of prevention and elimination of emergencies] *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, 2, 156–166. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2014_2_23 [in Ukrainian].
  7. Maistro, S. V. (2018). Osvitno-naukova skladova mekhanizmu mizhnarodnoho spivrobitnytstva Ukrainy u sferi tsyvilnoho zakhystu [Educational and scientific component of the mechanism of international cooperation of Ukraine in the field of civil protection]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*, 1 (9), 415–424. Retrieved from http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/7794/1/ilovepdf_com-415-424.pdf [in Ukrainian].
  8. Klochko, A. M., Borysova, L. V., Zakora, O. V., Feshchenko, A. B. (2021). Priorytetni tendentsii shchodo reformuvannya sfery tsyvilnoho zakhystu [Priority trends in civil protection reform]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*, 2(15), 376–384. Retrieved from http://29yjmo6.257.cz/bitstream/123456789/14642/1/Klochko_2.pdf [in Ukrainian].
  9. Podskalna O. A. (2015). Pryiednannia Ukrainy do mekhanizmu tsyvilnoho zakhystu yevropeiskoho soiuzu – odyń iz priorytetiv yii yevropeiskoho vyboru [Ukraine's accession to the mechanism of civil protection of the European Union is one of the priorities of its European choice]. *Investysii : praktyka ta dosvid*, 19, 130–134. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_19_28 [in Ukrainian].

10. Filipenko A. S. (2007). Mizhnarodne spivrobitnytstvo u sferi zapobihannia ta likvidatsii naslidkiv nadzvychainoi sytuatsii [International cooperation in the field of prevention and elimination of the consequences of the emergency]. *Visnyk Kharkivskoho Natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, 39, 236–245. [in Ukrainian].
11. International CEP Handbook 2009 Civil Emergency Planning in the NATO / EAPC Countries. International CEP Handbook 2009. Retrieved from: <https://rib.msb.se/filer/pdf/24677.pdf> [in English].
12. Spivrobitnytstvo u sferi planuvannia na vypadok nadzvychainykh sytuatsii tsyvilnoho kharakteru (2020). Ofitsiinyi sait Misiia Ukrainy pry NATO [Official website of the Mission of Ukraine to NATO]. Misiia Ukrainy pry NATO vebсайт. Retrieved from <https://nato.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-nato/spivrobitnictvo-u-sferi-planuvannya-na-vipadok-nadzvichajnih-situacij-civilnogo-harakteru> [in Ukrainian].
13. Partnerstvo zarady myru. (2019). Ofitsiinyi sait Ukraina – NATO [Official site of Ukraine – NATO]. Retrieved from: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru> [in Ukrainian].
14. On-Site Operations Coordination Centre (OSOCC) Guidelines 2018. Ofitsiinyi sait. OCHA Retrieved from: <https://www.unocha.org/sites/unocha/files/2018%20OSOCC%20Guidelines.pdf> [in English].
15. INSARAG Guidelines 2020. Vol II: Preparedness and Response. Retrieved from: <https://www.insarag.org/wpcontent/uploads/2021/06/INSARAG20Guidelines20Vol20II2C20Man20C.pdf> [in English].

REASONING FOR THE MODEL OF NATO'S CIVIL PROTECTION MECHANISM AND ITS ACTIVATION IN A SPECIAL PERIOD IN UKRAINE

**Yakovchuk Roman, Loik Vasyl, Synelnikov Alexander,
Kovalchuk Viktor, Polishchuk Vasyl**

Abstract. The last years of Ukraine's cooperation with NATO show the high dynamics of involving Ukrainian experts in all NATO-organized events and the great potential for cooperation within the NATO Emergency Planning Committee. Ukraine's cooperation with the Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Center is effective. The NATO-based assistance mechanism comes through «Partnership for Peace». The Government of Ukraine is requesting to the Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRCC), which in turn activates the Civil Protection Mechanism either through the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) and the International Committee of the Red Cross or through Partner and Allies. The Disaster Relief and Coordination Unit (UNDAC) is part of the Office for the Coordination of Humanitarian Affairs and is deployed as requested by the Government of the affected country, the Red Cross, or the Humanitarian Coordinator (RC / HC). In the event of a major emergency, UNDAC may, at the request of the affected government or through the Humanitarian Coordinator or the International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG), establish an OSOCC with Local Emergency Management. The North Atlantic Alliance has the necessary tools to jointly respond to natural disasters, man-made disasters, terrorist acts and emergencies caused by hostilities. The developed model of activating the NATO Civil Protection Mechanism will provide an opportunity to respond effectively to large-scale emergencies, the elimination of the consequences of which requires the involvement of international rescue forces, in particular during the special period in Ukraine.

Keywords: Civil Protection, NATO, Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Center, EADRCC OSNA, UNDAC, OSOCC, INSARAG.